

*Lausunnot rahoituspalveluiden
etämyyntityöryhmän
mietinnöstä*

*Lausunnot rahoituspalveluiden
etämyyntityöryhmän
mietinnöstä*

Tiivistelmä

ISSN 1458-7149
ISBN 952-466-212-4
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
16.6.2004

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä	
Katri Kummoinen		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Lausunnot rahoituspalveluiden etämyyntityöryhmän mietinnöstä Tiivistelmä			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä			
<p>Julkaisu sisältää tiivistelmän rahoituspalvelujen etämyynti –työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2003:37) annetuista lausunnoista. Oikeusministeriö pyysi lausunnon mietinnöstä 34 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoi 18 tahoa.</p> <p>Valtaosa lausunnonantajista kannatti työryhmän ehdotusta direktiivin täytäntöön panemiseksi. Kriittisiä näkemyksiä esitettiin erityisesti kahdesta kysymyksestä: tietojen ja sopimusehtojen toimittamisesta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla sekä korvausta koskevista säännöksistä kuluttajan peruuttaessa kulutusluottosopimuksen.</p>			
<p>Avainsanat: (asiasanat) kuluttajansuoja, rahoituspalvelut, etämyynti, sähköinen kaupankäynti, luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, sijoitusrahastot, arvopaperit, luotot, talletukset, vakuutukset, sijoitusneuvonta</p>			
<p>Muut tiedot OM 34/41/2002, OM036:00/2002</p>			
Sarjan nimi ja numero Lausuntoja ja selvityksiä 2004:15		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-212-4
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
16.6.2004

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Katri Kummoinen	Typ av publikation Sammandrag av yttrandena		
	Uppdragsgivare Justitieministeriet		
	Datum då organet tillsattes		
Publikation (även den finska titeln) Yttrandena om betänkandet av arbetsgruppen för distansförsäljning av finansiella tjänster Sammandrag			
Publikationens delar			
<p>Referat</p> <p>Publikationen innehåller ett sammandrag av yttrandena om betänkandet av arbetsgruppen för distansförsäljning av finansiella tjänster (Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2003:37). Justitieministeriet begärde utlåtande om betänkandet av 34 myndigheter och sammanslutningar och fick svar av 18 av dem.</p> <p>Största delen av remissinstanserna understödde arbetsgruppens förslag i fråga om genomförande av direktivet. Kritiska åsikter lades fram särskilt på två punkter: frågan om tillställande av informationen och avtalsvillkoren skriftligen eller i någon annan varaktig form samt frågan om ersättning när en konsument frånträder ett konsumentkreditavtal.</p>			
<p>Nyckelord</p> <p>Konsumentskydd, finansiella tjänster, distansförsäljning, elektronisk handel, kreditinstitut, försäkringsbolag, placeringsfonder, värdepapper, krediter, insättningar, försäkringar, investeringsrådgivning</p>			
<p>Övriga uppgifter</p> <p>JM 34/41/2002, JM036:00/2002</p>			
Seriens namn och nummer Utlåtanden och utredningar 2004:15		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-212-4
Sidoantal	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

1. JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti 22 päivänä marraskuuta 2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Rahoituspalvelujen etämyynti –työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2003:37) valmistui 14 päivänä marraskuuta 2003.

Työryhmä ehdotti, että kuluttajansuojalakiin (38/1978) lisätään uusi, rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva 6 a luku. Ehdotetun luvun perussisällön muodostaisivat palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuutta ja kuluttajan peruuttamisoikeutta koskevat säännökset. Kulutusluottojen peruuttamista koskevat säännökset lisättäisiin kuluttajansuojalain 7 lukuun ja vakuutus sopimusten peruuttamista koskevat säännökset vakuutus sopimuslakiin (543/1994). Lisäksi kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksiä tilinhaltijan vastuusta ehdotettiin täydennettäväksi niin, että ne koskisivat myös tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavan tunnisteiden oikeudetonta käyttöä.

Oikeusministeriö pyysi lausunnon mietinnöstä 34 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoi 18 tahoja. Tiivistelmän liitteessä on lueteltu viranomaiset ja yhteisöt, joilta lausuntoa pyydettiin ja jotka sen antoivat.

2. YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Valtaosa lausunnonantajista kannatti työryhmän ehdotusta direktiivin täytäntöön panemiseksi. Kritiikkiä esitettiin erityisesti kahdesta kysymyksestä. *Rahoitustarkastus, Keskuskauppakamari, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys, Suomen Suoramarkkinointiliitto ja Suomen Yrittäjät* katsoivat, että ehdotetussa kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä asetetaan tiukempia vaatimuksia ennakkotietojen ja sopimusehtojen antamista kuluttajalle pysyvällä tavalla kuin mitä direktiivissä edellytetään. Ehdotetut tiukemmat vaatimukset aiheuttaisivat näiden lausunnonantajien mukaan perusteettomia lisäkustannuksia palvelun tarjoajille ja häittäisivat verkkopalvelujen kehittämistä. Samat lausunnonantajat eivät pitäneet perusteltuna myöskään ehdotettua kuluttajansuojalain 7 luvun 11 a §:ää, jonka mukaan kuluttajan peruuttaessa kulutusluottosopimuksen luotonantajalla olisi oikeus saada korvauksena vain todellista vuosikorkoa vastaava määrä siltä ajalta, jolloin luotto on ollut kuluttajan käytettävissä.

3. YKSITYISKOHTAISET KANNANOTOT

Tiivistelmään on kuhunkin kohtaan otettu ehdotettu säännös vain, jos sitä tai siihen liittyvää asiaa on käsitelty lausunnoissa.

Lähivakuutus-ryhmän Keskusliitto ry yhtyi lausuntoon, jonka *Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto* mietinnöstä antoi, eikä sitä ole erikseen mainittu jäljempänä. Tiivistelmässä ei mainita erikseen myöskään *Säästöpankkiliittoa*, joka yhtyi *Suomen Pankkiyhdistyksen* asiaa koskevaan lausuntoon.

3.1. Kuluttajansuojalaki

1 luku. Yleiset säännökset

2 a §

Tämän lain 3, 4 ja 6 a luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvien osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

Suomen Pankkiyhdistys huomauttaa, että rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi ei sisällä ehdotetun kaltaista säännöstä takaus- ja panttaussitoumuksista ja ettei ehdotuksesta myöskään käy ilmi, mihin EU-normiin säännös perustuu. Jos selkeää EU-oikeudellista pohjaa ei löydy, säännös on yhdistyksen mukaan poistettava ehdotuksesta.

6 luku. Kotimyynti ja etämyynti

14 §. Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

(1 mom) Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuja tietoja on vahvistettava kuluttajalle kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne. Vahvistuksessa on lisäksi oltava:

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotettua yhtenäistämistä 6 a luvun 11 §:n kanssa, sillä se merkitsisi yleisen etämyyntidirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7EY kuluttajansuojasta etäsopimuksissa) uutta täytäntöönpanoa, erityisesti koska 11 §:n perustelut sisältävät raskaita lisävelvoitteita palvelun tarjoajille. Muutos haittaisi sähköisen kaupankäynnin kehittymistä Suomessa. Myöskään *Suomen Suoramarkkinointiliitto* ei pidä muutosta perusteltuna.

6 a luku. Rahoituspalvelujen etämyynti

1 §. Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään etämyynnistä silloin, kun elinkeinonharjoittaja (*palvelun tarjoaja*) tarjoaa kuluttajalle:

- 1) talletus- tai asiakastilejä;
- 2) maksujenvälityspalveluja;
- 3) luottoja;
- 4) vakuutuksia;

- 5) rahasto-osuuksia tai muita sellaisia arvopapereita, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia (495/1989),
- 6) 5 kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden tai luottojen taikka vakuutuksien välityspalveluja,
- 7) sijoitusneuvontaa; tai
- 8) muita rahoituspalveluja.

Valtiovarainministeriön mukaan mietinnön perusteella voi olla vaikea tietää, mitä rahoituspalvelulla tarkoitetaan 6 a luvussa. Yksityiskohtaisista perusteluista saattaa saada käsityksen, että jotkin palvelut ovat rahoituspalveluja siitä riippumatta, kuka toimii palvelun tarjoajana, ja toiset palvelut taas ovat rahoituspalveluja vain tiettyjen palvelun tarjoajien tarjoamina. Samoin epäselvyyttä saattaa aiheuttaa yleisperustelujen toteama, jonka mukaan rahasto-osuuksia ja muita arvopapereita pidetään itsessään palveluina. Tilanne voisi valtiovarainministeriön mukaan selkeytyä, jos rahoituspalveluille kyettäisiin määrittämään jotkin yleiset, muista palveluista erottuvat tunnusmerkit. Jatkovalmistelussa voitaisiin esimerkiksi tutkia, olisiko palvelussa tarjottavasta hyödykkeestä apua tekijänä, joka erottaa rahoituspalvelut muista palveluista.

4 §. Määritelmät

(1 mom) Etämyynnillä tarkoitetaan tässä luvussa rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle palvelun tarjoajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto esittää, että pykälän perusteluissa vielä selvennettäisiin etämyynnin käsitettä. Perusteluissa voitaisiin esimerkiksi todeta, että myynnillä ei tarkoiteta tilanteita, joissa kuluttajalle ei tarjota uusia sopimuksia eikä mahdollisuutta uusien sopimusten tekemiseen etävälaineitä käyttäen, vaan tehdään esimerkiksi sähköisesti sopimus siitä, että kuluttaja voi asioida vakuutusyhtiönsä kanssa sähköisesti: tehdä muutoksia voimassa oleviin sopimuksiinsa, lähettää korvaushakemuksia sähköisesti jne.

7 §. Ennakkotiedot rahoituspalvelusta

Rahoituspalvelusta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

6) tarvittaessa huomautus siitä, että rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitus- tuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa, taikka että rahoituspalveluun tai sijoitus- tuotteeseen muutoin liittyy erityinen riski, sekä siitä, että aikaisempi hinnan tai arvonkehitys ei ole tae tulevasta kehityksestä;

Kuluttaja-asiamies/Kuluttajavirasto sekä *Kuluttajat-Konsumenterna ry.* huomauttavat, että kuluttajalle on erityisen merkityksellistä, voiko hän menettää sijoittamansa pääoman. Tämän vuoksi mahdollinen riski pääoman menettämisestä pitäisi nimenomaisesti mainita ennakkotiedoissa.

10 §. Ennakkotiedot puhelinmyynnissä

Puhelinmyynnissä on heti puhelinkeskustelun alussa ilmoitettava palvelun tarjoajan nimi, kuluttajan kanssa asioivan henkilön nimi ja hänen suhteensa palvelun tarjoajaan sekä puhelun kaupallinen tarkoitus.

Suomen Suoramarkkinointiliiton mukaan säännöksessä ei tulisi direktiivistä poiketen edellyttää, että henkilö kertoo heti keskustelun alussa suhteestaan palvelun tarjoajaan. Liitto kiinnittää huomiota siihen, että säännös koskee myös sellaisia tilanteita, joissa kuluttaja soittaa palvelun tarjoajalle. Puhelu voi tällöin ohjautua palvelun tarjoajan käyttämän alihankkijan käyttämälle palvelun tarjoajalle. Liiton mukaan ei ole perusteltua, että kuluttajalle olisi heti keskustelun alussa selvitettävä tällainen alihankintarakenne, vaan se voitaisiin tehdä paremmin vasta esimerkiksi puhelinkeskustelun loppuyhteenvedossa.

11 §. Ennakkotietojen ja sopimusehtojen antaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla

Palvelun tarjoajan on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä annettava kuluttajalle kaikki ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ja sopimusehtoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne.

Jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietoja ja sopimusehtoja ei voida antaa kirjallisesti tai 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sähköisesti ennen sopimuksen tekemistä, tiedot ja sopimusehdot on annettava viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen.

Suomen Pankkiyhdistyksen mukaan pykälässä tulisi direktiivin mukaisesti käyttää verbiä ”toimittaa” antamisen sijasta. *Suomen Suoramarkkinointiliiton* ja *Keskuskauppakamarin* mukaan olisi harkittava, tulisiko sana ”annettava” muuttaa tarkemmin vastamaan direktiivissä olevaa termiä ”communicate”.

Useat lausunnonantajat (*Rahoitustarkastus, Keskuskauppakamari, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys, Suomen Suoramarkkinointiliitto ja Suomen Yrittäjät*) katsovat, että ehdotuksen perusteluissa asetetaan tiukempia vaatimuksia tietojen toimittamiselle kuin mitä direktiivissä edellytetään. Tällaiset vaatimukset aiheuttaisivat toteutuessaan perusteettomia lisäkustannuksia palvelun tarjoajille ja haittaisivat verkkopalvelujen kehittämistä. Kritiikkiä esitetään erityisesti siitä, että palvelun tarjoajan on perustelujen mukaan pidettävä kuluttajalle henkilökohtaisesti osoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot saatavilla jatkuvasti niin, että kuluttaja voi halutessaan milloin tahansa tutustua niihin tai tulostaa ja tallentaa ne. Sama koskee perustelujen lausumaa, jonka mukaan riittävää ei ole, että tiedot ja sopimusehdot ovat kuluttajan saatavilla avoimessa verkossa. Raskaana pidetään myös vaatimusta siitä, että kuluttajan saatavilla tulisi jatkuvasti pitää eri aikoina voimassa olleet sopimusehdot: tällaista jatkuvaa sopimusehtojen saatavuutta ei ole perinteisessäkään konttoritoiminnassa. Lausunnonantajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että ehdotettu sääntely on ristiriidassa tiedonantovelvollisuutta koskevien muiden säännösten, muun muassa ehdotetun 6 a luvun 5 §:n, 6 luvun 13 §:n, sähköisestä asioinnista viranomaisissa annetun lain (13/2003) 9 §:n, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (458/2002) 12 §:n kanssa eikä se ole linjassa myöskään eräiden viime aikoina annettujen viranomaisten päätösten kanssa (Viestintäviraston päätös no. 859/352/2003 sekä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös nro 03/0355/4). Voimassa oleva sääntely toimii hyvin eikä siitä tulisi lausunnonantajien mukaan poiketa. Myös *Meridea Financial Software Oy* huomauttaa, että liian laajat tiedonantovelvoitteet ja tiedonantovelvoitteiden sitominen tiettyyn teknologiaan hidastavat tai jopa pysäyttävät kansallisen sähköisen kaupankäynnin kehityksen.

Rahoitustarkastuksen mukaan perusteluissa tulisi todeta, että tiedot voidaan ilmoittaa kuluttajalle myös internet-sivuilla. Suomen Pankkiyhdistyksen ja Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistyksen mukaan perusteluissa tulisi todeta, että riittävää on esimerkiksi nykyinen verkkopankkien toimintamalli, jossa tiedot voidaan toimittaa kuluttajalle korostetun henkilökohtaisesti osana sopimuksetekoprosessia niin, että kuluttaja voi halutessaan tallentaa tai tulostaa aineiston sopimuksen tehdessään.

Rahoitustarkastus, Suomen Pankkiyhdistys ja Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys kiinnittävät huomiota lisäksi siihen, että perustelujen mukaan pysyvällä tavalla on annettava myös ne tiedot, jotka muun lainsäädännön nojalla on annettava ennen sopimuksen tekemistä. Lausunnonantajien mukaan direktiivissä ei edellytetä tällaisten muiden ennakkotietojen antamista pysyvällä tavalla eikä kansallisessa laissa tulisi tällaista lisävaatimusta myöskään asettaa.

Meridea Financial Software Oy ehdottaa, että pykälän 2 momentin perusteluihin lisätäisiin esimerkkejä siitä, mitä sopimuksen tekemisellä tietoverkossa tarkoitetaan. Yhtiön mukaan tällä tarkoitetaan sopimuksia, joita kuluttaja tekee verkkopankissa tai muussa etämyyntipalvelussa tietokoneellaan tai mobiililla päätelaitteella. Myös Suomen Pankkiyhdistys pitää selventämistä tarpeellisena. Meridea Financial Software Oy ehdottaa momentin perusteluihin lisättäväksi myös, että tiedonantovelvollisuuden täyttäminen voidaan sopeuttaa päätelaitteen teknisiin mahdollisuuksiin. Näin otetaan huomioon mobiilit päätelaitteet, joita on lähes jokaisen suomalaisen käytössä.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto kiinnittää huomiota siihen, että käytännössä pääsääntönä tulee olemaan, että ennakkotiedot ja sopimusehdot voidaan antaa pysyvällä tavalla vasta sopimuksen tekemisen jälkeen. Jos direktiivin sanamuodosta johtuen pykälää ei ole mahdollista kirjoittaa tätä käytännön pääsääntöä vastaavaksi, keskusliitto esittää, että pykälän perusteluissa tuotaisiin kuitenkin vielä selkeämmin esiin se, että käytännössä useimmiten menetellään pykälän 2 momentin mukaisesti.

14 §. Peruuttamisoikeutta koskevat rajoitukset

Kuluttajalla ei ole 12 §:ssä säädettyä peruuttamisoikeutta, jos:

- 1) rahoituspalvelun tai siihen liittyvän sijoitustuotteen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla vaihtuvista noteerauksista, joihin palvelun tarjoaja ei voi vaikuttaa; tai

Rahoitustarkastus ja *Suomen Pankkiyhdistys* huomauttavat, että direktiivissä rahoituspalvelun hinnanmuutos on sidottu rahoitusmarkkinoilla tapahtuviin muutoksiin, ei noteerauksiin. Ehdotettu kansallinen säännös estäisi esimerkiksi listaamattomien osakkeiden etämyynnin, koska niitä ei ole vielä noteerattu.

- 2) kumpikin sopimusosapuoli on jo täyttänyt sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä.

Kuluttaja-asiamiehen/Kuluttajaviraston sekä *Kuluttaja-Konsumenterna ry:n* mukaan ainakin esityksen perusteluissa tulisi korostaa, että kuluttajalta vaaditaan selkeää pyyntöä sopimuksen täytäntöönpanosta. Nimenomaisena pyyntönä ei tule pitää esimerkiksi

sitä, että kuluttaja elinkeinonharjoittajan tarjotessa rahoituspalveluja puhelimitse pelkää heti hyväksyy tarjouksen.

16 §. Suoritusten palauttaminen

(2 mom.) Palvelun tarjoajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki tämän sopimuksen perusteella suorittamat maksut ja muu omaisuus, lukuun ottamatta korvausta, joka palvelun tarjoajalla on lain mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suoritetusta palvelusta.

Jos maksuja tai muuta omaisuutta on palautettava puolin ja toisin, sopijapuoli saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

Suomen Pankkiyhdistyksen mukaan lakiehdotuksesta ei käy ilmi, mikä on 13 §:ssä tarkoitetun liitännäissopimuksen palvelun tarjoajan palautusvelvollisuus, jos palvelun tarjoajana pääsopimuksessa on eri taho kuin liitännäissopimuksessa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi selvyuden vuoksi todeta, että ehdotettu pykälä koskee myös liitännäissopimuksia.

Pankkiyhdistys pitää ongelmallisena 3 momentin säännöstä, koska sen mukaan palvelun tarjoajalla olisi vain pidätysoikeus hallussaan olevaan vakuuteen, mutta ei oikeutta ryhtyä realisaatiotoimenpiteisiin. Ehdotettu sääntely on luotonantajien kannalta ongelmallinen, koska panttaussopimus liitännäissopimuksena peruuntuisi ehdotetun 13 §:n nojalla ja pidätysoikeudella puolestaan on käytännössä merkitystä vain, jos pidätysoikeuden kohteena olevaa vakuutta ei voi käyttää ilman sen hallintaa. Tilanne olisi luotonantajien riskienhallinnan kannalta kestävä ja johtaisi luottokustannusten nousuun ja siihen, ettei kuluttaja saisi luottoa käyttöönsä ennen peruuttamisajan päättymistä. Myös *Keskuskauppakamari* pitää sääntelyä luotonantajien kannalta kohtuuttomana ja katsoo, että vakuussopimuksen peruuntumisen edellytykseksi on asetettava se, että kuluttaja on palauttanut saamansa varat.

7 luku. Kulutusluotot

11 a §

Kulutusluottojen etämyynnissä kuluttajalla on oikeus peruuttaa luottosopimus ilmoittamalla siitä luotonantajalle 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 10 §:n mukaisesti kappaleen luottosopimuksesta sekä 6 a luvun 11 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti ennakkotiedot.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä ei voida vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Korvausta ei voida kuitenkaan vaatia, jos luotonantaja ei ole ilmoittanut korvauksen määräytymisen perusteita kuluttajalle ennakolta tai jos luotonantaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava luotonantajalle varat, jotka kuluttaja on luottosopimuksen perusteella saanut. Luotonantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki tämän sopimuksen perusteella suorittamat maksut, lukuun ottamatta korvausta, joka luotonantajalla on 2 momentin mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suoritetusta palvelusta. Jos maksuja, varoja tai muuta omaisuutta on palautettava puolin ja toisin, sopijapuoli saa kuitenkin pi-

dättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes vastapuoli täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

Korvaus kuluttajan peruuttaessa luottosopimuksen

Rahoitustarkastus, Keskuskaupakamari, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys, Suomen Suoramarkkinointiliitto ja Suomen Yrittäjät eivät pidä perusteltuna, että luotonantajalla on oikeus saada peruuttamistapauksissa korvauksena vain todellista vuosikorkoa vastaava määrä. Lausunnonantajien mukaan palvelun tarjoajalla on oltava oikeus direktiivin mukaiseen korvaukseen eli oikeus saada korvaus sellaisesta palvelusta, jonka palvelun tarjoaja on sopimuksen mukaisesti tosiasiallisesti suorittanut ennen peruuttamista. Rahoitustarkastus, Suomen Pankkiyhdistys ja Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys kiinnittävät huomiota siihen, että luottopäätöksen tekemistä edeltävä luottopäätösprosessi sisältää monia työvaiheita, joista aiheutuvat kustannukset tulisi voida periä kuluttajalta.

Poikkeukset peruuttamisoikeudesta

Suomen Pankkiyhdistys kiinnittää huomiota siihen, että pykälä ei sisällä ollenkaan peruuttamisoikeuden rajoituksia. *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys* ei pidä perusteltuna asettaa kulutusluottoja peruuttamisoikeuden rajoitusten ulkopuolelle, koska tätä ei edellytetä direktiivissä.

Valinnaiset poikkeukset

Rahoitustarkastus esittää harkittavaksi, että peruuttamisoikeutta ei olisi asuntoluotoissa. Peruuttamisoikeus ei Rahoitustarkastuksen mukaan ole tarpeen, koska aika luottohakemuksesta luoton nostoon on jo usein niin pitkä, että kuluttaja ehtii hyvin harkita, onko sopimus hyvä vai ei, ja koska kuluttajalla on joka tapauksessa oikeus maksaa luotto ennaikaisesti takaisin.

Suomen Pankkiyhdistys katsoo, että kuluttajalla ei tulisi olla peruuttamisoikeutta luotoissa, joiden vakuutena on asunto. Yhdistyksen mukaan peruuttamisoikeus voi johtaa spekulointiin etenkin kiinteäkorkoisissa asuntolainoissa, joiden määrä on koko ajan lisääntynyt. Peruuttamisoikeuden puuttuminen ei myöskään heikentäisi kuluttajien asemaa, koska näillä on oikeus maksaa luotto ennaikaisesti takaisin luvun muiden säännösten nojalla. Ratkaisu olisi perusteltu myös sen vuoksi, että Ruotsissa ollaan käyttämässä hyväksi tätä valinnaista poikkeusta.

19 §

(3 mom) Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luoton käyttöön oikeuttavasta tunnisteesta, koskee myös tilin tai muun rahoituspalvelun käyttöön oikeuttavaa tunnisteita. Luotonantajaa koskevia säännöksiä sovelletaan tällöin tilin tai muun rahoituspalvelun tarjoajaan, joka on tehnyt tunnisteiden käyttöä koskevan sopimuksen kuluttajan kanssa.

Rahoitustarkastuksen mukaan ei ole estettä sille, että pykälän mukainen sääntely ulotetaan koskemaan pankki- ja automaattikortteja. Sääntelyn ulottamista muihin tunnisteisiin, muun muassa pankkien verkkopankkitunnisteisiin, Rahoitustarkastus ei sen sijaan pidä perusteltuna. Pykälä on perinteisesti koskenut maksuvälineitä, kun taas pankkien

tunnisteita käytetään henkilöllisyyden varmistamiseen ja sähköiseen allekirjoitukseen asiakkaan esimerkiksi antaessa toimeksiantoja tai tehdessä sopimuksia tietoverkossa. Lisäksi pankkien tarjoamia tunnisteita käytetään henkilöllisyyden todentamiseen muissa kuin rahoituspalvelujen käytössä. Sinänsä rahoituspalveluiden käyttöön oikeuttavien tunnisteiden oikeudettomaan käyttöön liittyvät vastuukysymykset tulisi Rahoitustarkastuksen mukaan säännellä, mutta sääntelyn tulisi olla yhdenmukaista henkilöllisyyden todentamiseen tarkoitettujen muiden välineiden sääntelyn kanssa ja kaikkien tahojen tarjoamia tunnisteita tulisi säännellä yhdenmukaisesti.

Myös *Suomen Pankkiyhdistys* katsoo, että ehdotetun sääntelyn tulisi koskea vain pankki- ja automaattikortteja. Pankkien tarjoamiin tunnisteisiin tulisi soveltaa samoja säännöksiä kuin sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (14/2003) tarkoitettuihin laatuvarmenteisiin eikä niihin tulisi soveltaa etämyyntisääntelyn mukaista kuluttajan peruuttamisoikeutta.

Suomen Suoramarkkinointiliitto kiinnittää huomiota siihen, että rahoituspalveluita voi päästä käyttämään monenlaisten tunnisteiden tai tunnisteiden yhdistelmien avulla ja että sama tunnistee voi oikeuttaa myös muiden kuin rahoituspalveluiden käyttöön. Luotonantajaa koskevien ehdotettujen säännösten soveltaminen saattaa tällaisissa tapauksissa johtaa epäselvään oikeustilaan. Liiton mukaan jatkovalmistelussa tulisikin vielä tarkasti harkita, onko 19 §:n ehdotettu laajennus tarkoituksenmukainen.

Muuta

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että kuluttajansuojalakea saattaisi olla tarpeen tarkastella kokonaisuutena sen soveltamisalan kannalta. Ministeriön mukaan palvelun tarjoajan, kuluttajan ja lain noudattamista valvovan viranomaisen voi olla vaikea löytää laista johtoa kulloinkin käsillä olevaan tulkintatilanteeseen.

3.2. Vakuutusopimuslaki

13 a §. Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus ilmoittamalla siitä vakuutuksenantajalle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä ja hänelle on annettu 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot.

Vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutusopimuksen perusteella suorittamat maksut. Jos kysymys on sellaisesta vakuutuksesta, jonka säästöosuus riippuu valitun sijoituskohteen arvonkehityksestä, vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää palautettavasta summasta määrän, joka vastaa sijoituskohteen arvon alentumista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä.

Jos eläkevakuutukseen tai säästöhenkivakuutukseen liittyy muu vakuutus, liitännäissopimus peruuntuu vakuutuksenottajan peruuttaessa pääsopimuksen. Vakuutuksenantajan oikeudesta vaatia maksu vakuutuksenottajan ennen liitännäissopimuksen peruuntumista saamasta vakuutusturvasta on voimassa, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 15 §:ssä säädetään.

Kuluttajien vakuutustoimisto pitää ehdotettuja säännöksiä hyvinä. Ne tulevat aikanaan yhdenmukaistamaan nyt vallitsevan kirjavan käytännön.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto kiinnittää huomiota siihen, että peruuttamiselle ei ole asetettu pykälässä mitään muotovaatimuksia. Vakuutuksen irtisanominen voidaan suorittaa vain kirjallisesti. Muotovaatimus on katsottu aiheelliseksi asettaa todistelusyiden vuoksi, koska irtisanomiseen saattaa liittyä suuria taloudellisia arvoja. Vakuutuksen irtisanominen on rinnastettavissa vaikutuksiltaan peruuttamiseen ja tämän vuoksi keskusliitto esittää, että myös peruuttaminen olisi aina tehtävä kirjallisesti.

Keskusliitto kiinnittää lisäksi huomiota 2 momentin perusteluihin, joiden mukaan vakuutuksenantajalla on oikeus vähentää palautettavasta vakuutusmaksusta sijoituskohteen arvonalennusta vastaa määrä vain, jos vähennysmahdollisuudesta on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä. Vastaavaa säännöstä ei ole kuitenkaan pykälässä. Keskusliitto esittää harkittavaksi, että sekä 2 momentin perustelujen maininta että 3 momentin viittaussäännös kuluttajansuojalain 6 a luvun 15 §:ään kirjoitettaisiin pykälän uudeksi 4 momentiksi esimerkiksi seuraavasti: ”Vakuutuksenantajalla on oikeus tehdä 2 momentissa tarkoitettu vähennys tai periä vakuutusmaksua 3 momentissa tarkoitettun vakuutuksen voimassaoloajalta vain, jos tästä on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä.”

3.3. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä

Kuluttaja-asiamies ja *Kuluttajat-Konsumenterna ry.* katsovat, että kieltokannemenettely ei ole riittävän tehokas oikeussuojakeino varsinkaan, jos kyse on selkeästä laiminlyönnistä tai tahallisesta rikkomuksesta. Tällaisten toimien ehkäisemiseksi ja oikaisemiseksi olisi tarpeen esimerkiksi markkinahäiriömaksun tyyppinen ratkaisu.

3.4. Voimaantulo

Suomen Pankkiyhdistys huomauttaa, että ehdotettu 6 a luku edellyttää palvelun tarjoajilta mittavia järjestelmämuutoksia, minkä vuoksi siirtymäajaksi tarvitaan 18 kuukautta. Jos ehdotukseen kuitenkin tehdään yhdistyksen esittämiä muutoksia tietojen toimittamisen ja pysyvän välineen osalta, tarvittava siirtymäaika lyhenee kuuteen kuukauteen. Myös *Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistyksen* mukaan ehdotetut säännökset edellyttävät mittavia muutoksia palvelun tarjoajilta, minkä vuoksi säännösten voimaantuloon on varattava riittävästi aikaa.

LIITE**Luettelo viranomaisista ja yhteisöistä, jotka antoivat lausunnon**

Valtiovarainministeriö
 Sosiaali- ja terveysministeriö

Kilpailuvirasto
 Kuluttaja-asiamies/Kuluttajavirasto
 Rahoitustarkastus

Kuluttajien vakuutustoimisto

Keskuskauppakamari
 Kuluttajat-Konsumenterna ry
 Lähivakuutus-ryhmän Keskusliitto ry
 Meridea Financial Software
 Suomen Asianajajaliitto
 Suomen Kuluttajaliitto ry
 Suomen Pankkiyhdistys
 Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys
 Suomen Suoramarkkinointiliitto ry
 Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
 Suomen Yrittäjät ry
 Säästöpankkiliitto

Luettelo tahoista, jotka eivät antaneet lausuntoa

Kauppa- ja teollisuusministeriö
 Liikenne- ja viestintäministeriö

Kuluttajavalituslautakunta
 Tietosuojavaltuutettu
 EU-kuluttajaneuvonta/Helsingin kaupunki
 Vakuutusvalvontavirasto
 Viestintävirasto

Arvopaperilautakunta
 Pankkialan asiakasneuvontatoimisto

Arvopaperivälittäjien yhdistys ry
 Kaupan Keskusliitto
 Kunnalliset Kuluttajaneuvojat ry
 Osakesäästäjien Keskusliitto ry
 Paikallisosuuspankkiliitto ry
 Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry
 Suomen Vakuutusmeklariliitto ry